

Brüssel, 4. detsember 2020
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2020/0345(COD)

13709/20
ADD 3

ECODEX 2
EJUSTICE 103
JUSTCIV 147
JAI 1070
COPEN 368
DROIPEN 117
IXIM 132
DATAPROTECT 146

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	3. detsember 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2020) 542 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumendile: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, milles käsitletakse arvutipõhist süsteemi piiriüleste tsiviil- ja kriminaalmenetluste andmete vahetamiseks (e-CODEXi süsteem) ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1726

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2020) 542 final.

Lisatud: SWD(2020) 542 final

Brüssel, 2.12.2020
SWD(2020) 542 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek:
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
milles käsitletakse arvutipõhist süsteemi piiriüleste tsiviil- ja kriminaalmenetluste
andmete vahetamiseks (e-CODEXi süsteem) ning millega muudetakse määrust (EL)
2018/1726

{COM(2020) 712 final} - {SEC(2020) 408 final} - {SWD(2020) 541 final}

Kommenteeritud kokkuvõte
Mõjuhinnaang, mis käsitleb arvutipõhist süsteemi piiriüleste tsiviil- ja kriminaalmenetluste andmete vahetamiseks (<i>online</i> andmevahetus e-õiguskeskkonnas – e-CODEXi süsteem)
A. Vajadus meetmete järele
Miks? Mis on lahendamist vajav probleem?
e-CODEX on piiriüleseks õiguskooostööks kasutatav IT-süsteem, mis võimaldab kasutajatel, kes võivad olla nii õigusasutused, õigusala töötajad kui ka kodanikud, turvaliselt saata ja võtta vastu dokumente, õigusdokumentide vorme, tõendeid või muud teavet. e-CODEXi arendas välja 21 ELi liikmesriigist koosnev konsortium aastatel 2010–2016; arendustööd rahastas EL konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi kuuluva info- ja kommunikatsioonitehnoloogia poliitika toetusprogrammi kaudu. Liikmesriigid on kasutanud süsteemi vabatahtlikult selliste menetluste puhul nagu Euroopa maksekäsu menetlus ja Euroopa väiksemate nõuete menetlus. Nüüd tuleks süsteemi hooldamise, arengu ja edasise muudele kohtumenetlustele laiendamise tagamiseks leida lahendus, mis kindlustaks selle vajaliku rahastamise ja jätkusuutlikkuse. See on ka eeltingimus süsteemi kasutuselevõtmiseks nendes liikmesriikides, kus süsteem veel kasutusel ei ole. Komisjon töötab juba välja e-tõendite digitaalset vahetussüsteemi (eEDES), kus sidekanalina kasutatakse e-CODEXit. Liikmesriikidelt oodatakse eEDESiga ühinemist 2021. aastaks. Samuti on e-CODEX tarkvaralahendus, mida kõige tõenäolisemalt hakatakse kasutama detsentraliseeritud IT-süsteemi loomiseks seoses dokumentide kättetoimetamist ja tõendite kogumist käsitlevate määrustega. Kui e-CODEXi jätkusuutlikku juhtimist ei tagata, võib see kõnealust tööd ohustada ning kahjustada kõiki menetlusi, mille puhul süsteemi kasutamist juba katsetatakse.
Mida selle algatusega loodetakse saavutada?
Üldine eesmärk on edendada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala tõhusat toimimist, tagades kohtumenetluste optimaalse rakendamise. Selle eesmärgi saavutamiseks on spetsiaalselt õigusasutustele loodud ühine võrgupõhine sidesüsteem ülioluline. Konkreetsemalt on algatuse eesmärk vältida ebatõhusust piiriüleses suhtluses e-CODEXi süsteemi jätkusuutliku haldamise tagamise kaudu ning suurendada tõhusust e-CODEXi süsteemi laiema kasutamise tagamise kaudu.
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus?
Kohtumenetluste puhul piiriülese teabe turvaliseks vahetamiseks kasutatavat mehhanismi on kõige parem luua ELi tasandil, sest vaja on üldtunnustatud lahendust. ELi meetmete puudumisel on oht, et liikmesriigid töötavad üksikisest sõltumatult välja riiklikud süsteemid, mis toob kaasa süsteemide koostalitlusvõime puudumise. Kuigi ELi tasandil süsteemi haldamisega kaasnevad kulud, on see ainus viis luua õigusasutuste vahelise piiriülese side jaoks koostalitlusvõimeline süsteem.

B. Lahendused
Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks?
Kaaluti mitut seadusandlikku ja mitteseadusandlikku poliitikavarianti. Mõned variandid jäeti varakult kõrvale. Eraldi juriidilise isiku loomise võimalus jäeti kõrvale, sest see oleks olnud ebaproportsionaalne võrreldes üksusele antavate piiratud ülesannetega. Lisaks jäeti kõrvale alternatiivse süsteemi kasutuselevõtmise või väljaarendamise võimalus, seda peamiselt seetõttu, et praegune e-CODEXi lahendus on osutunud väga tulemuslikuks ja tõhusaks nendes menetlustes, kus seda juba kasutatakse, ning on mõistlik eeldada, et e-CODEXi loomisse investeeritud 24 miljonilt eurolt saadakse tulu. Kommertsilahendus tekitaks samuti probleeme seoses pikaajalise jätkusuutlikkuse ning vahetatavate andmete konfidentsiaalsuse ja terviklusega, sest lahenduse omanikul võiks teoreetiliselt olla juurdepääs tema lahenduse abil edastatud andmetele. e-CODEXi üleandmist liikmesriigile või liikmesriikide konsortsiumile ei olnud mõtet kaaluda, sest liikmesriigid on selle võimaluse selgelt tagasi lükanud. Nende eelistus, mida on väljendatud mitmes nõukogu järelduses, on teha e-CODEXi edasiarendamine ja hooldus edaspidi ülesandeks eu-LISA-le.

Nendel tingimustel hinnati kahte varianti võrreldes lähtestsenaariumiga, mille kohaselt ei oleks tagatud pidevat hooldust ja e-CODEX oleks aegunud. Sobivaimaks peeti varianti, mis seisnes e-CODEXi üleandmises ametile. Alternatiivset võimalust, mille järgi oleks e-CODEXi hoolduse eest lastud vastutada komisjonil, peeti vähem sobivaks, sest nii oleks raskem tagada liikmesriikide osalemine süsteemi juhtimises; liikmesriigid peavad seda küsimust oluliseks kohtusüsteemi sõltumatuse tagamise seisukohast. Samuti võiks amet olla paindlikum lahendus, mis võimaldaks sidusrühmade panust paremini arvesse võtta. Olemasolevatest ametitest on ainult Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Ametil (eu-LISA) asjakohased kogemused suuremahuliste IT-süsteemide juhtimisel ning seega tuleks e-CODEXi juhtimine teha ülesandeks kõnealusele ametile. e-CODEXi õigusliku aluse vastuvõtmise võimaldamiseks ja nõuetekohase üleandmisprotsessi tagamiseks peaks praegune liikmesriikide konsortsium või uus üksus jätkama e-CODEXi hooldust aastatel 2021–2023.

Kes millist varianti toetab?

Liikmesriigid on väljendanud seisukohta, et eelistavad tugevalt e-CODEXi üleandmist ametile ja peavad eu-LISA-t kõige sobivamaks ametiks (viimati väljendati seda seisukohta nõukogu järeldustes, mis võeti vastu justitiis- ja siseküsimuste nõukogus 2020. aasta oktoobris).

Euroopa peamisi õigusala töötajate organisatsioone esindavad sidusrühmad on samuti väljendanud toetust e-CODEXi süsteemi jaoks alalise lahenduse leidmisele. Mitmed esialgsele mõjuhinnangule vastanud sidusrühmad on seisukohal, et eu-LISA on süsteemi juhtimiseks kõige sobivam üksus.

C. Eelistatud poliitikavariandi mõju

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?

Õiguskoostöö digiülemineku seisukohast äärmiselt olulise IT-süsteemina lihtsustab ja kiirendab e-CODEX piiriüleseid kohtumenetlusi. Piiriüleste kohtumenetluste tõhususe suurendamise teel aitaks e-CODEX samuti edendada digitaalse ühtse turu toimimist. e-CODEXi kasutamine avaldaks positiivset mõju piiriülese kuritegevuse vastasele võitlusele, lihtsustades õigusasutustevahelist koostööd kriminaalasjades. Menetluste digiteerimise tulemusena võib suureneka ka riiklike kohtute tõhusus.

Sellisel ELi reguleerival ametil nagu eu-LISA on olemas e-CODEXi pikaajalise hoolduse tagamiseks vajalik suutlikkus. Amet saab vastu võtta juhtimismenetlusi, mis võimaldavad kiirelt reageerida eri kogukondades, sh liikmesriikides ja e-CODEXi kasutajate seas tekkivatele vajadustele.

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud?

Praegu e-CODEXit haldava liikmesriikide konsortsiumi täidetavate ülesannete ülevõtmisega kaasnevad ELi eelarvest kaetavad kulud. Ajavahemikul 2022–2027 moodustab kogukulu 9,667 miljonit eurot (aasta keskmine kulu on 1,611 miljonit eurot). Kulud hõlmavad eu-LISA ja komisjoni tegevuseks vajalikke täiendavaid inimressursse. eu-LISA puhul algab personali värbamine juba 1. septembrist 2022, mil luuakse kaks lepingulise töötaja ametikohta. Alates 1. jaanuarist 2023 peaks eu-LISA töötama kokku kaks ajutist teenistujat ja kolm lepingulist töötajat, kes tagavad e-CODEXi põhifunktsioonide toimimise. Lisaks peab komisjon (õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat) olema kaasatud eu-LISA töö poliitilisse juhtimisse, ameti järelevalvesse ja määrusega ette nähtud vajalike rakendusaktide ettevalmistamisse. Selleks on alates 2022. aastast eelarves ette nähtud veel üks koosseisuline ametikoht.

Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele?

VKEd ja mikroettevõtjad saavad kasu e-CODEXi võimaldatavast kohtumenetluste digiteerimisest. Võimalus esitada kohtule interneti kaudu nõudeid, näiteks Euroopa maksekäsu kohaldamisel või Euroopa väiksemate nõuete menetluse kohaste nõuete esitamisel, toob kaasa kokkuhoiu seoses postikuludega ning menetluste tõhususe ja kiiruse suurenemise. VKEde (või muude ettevõtjate) jaoks ei tulene lisakulusid e-CODEXi rakendamise järel konkreetse õigusliku menetlusega seoses.

Kas on ette näha märkimisväärset mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?

Avaldub positiivne mõju riiklike õigusasutuste suutlikkusele teha koostööd oma kolleegidega muudes liikmesriikides. Näiteks võib e-CODEXi süsteem hõlbustada liikluseeskirja rikkumisega seotud tasumata trahvide

sissenõudmist välisriikide elanikelt.

e-CODEXi kasutuselevõtmise ja kasutamisega kaasnevad kulud liikmesriikide jaoks, kes seda juba teinud ei ole. Kõnealune kulu ei tohiks ületada 80–100 inimpäeva ühe kasutuselevõtu kohta.

Kas on oodata muud olulist mõju? Kuni 6 rida

Sellise IT-süsteemi nagu e-CODEX edasine laialdasem kasutamine õigusmenetluste puhul võib säästa loodusvarasid paberikasutuse vähendamise teel. Samuti võib positiivset keskkonnamõju avaldada postiveoteenuste kasutamise vähenemine. Samuti on oodata ülekanduvat mõju, mis toob kaasa riiklike haldusasutuste digiülemineku, sest e-CODEXi lahendus võidakse kasutusele võtta ka riigisisesele, mitte üksnes piiriüleste juhtumite puhul.

D. Järeelmeetmed

Millal poliitika läbi vaadatakse? Kuni 4 rida

Kolm aastat pärast e-CODEXi üleandmist eu-LISA-le ja seejärel iga nelja aasta tagant hindab komisjon seda, mil määral on lahendus olnud tulemuslik. Kõnealuse hindamise põhjal teeb komisjon otsuse asjakohaste järeelmeetmete kohta.